

## Kho vàng của cô Mạc-Rít

Bình-nguyên Lộc

É bèn, so-lây à-lo<sup>1</sup> !

cô Mạc-Rít chống nạnh nhìn ra sân mà hét to câu trên đây. Cô muốn rầy thằng Bò-No (Benoit) con của cô, sao nó dang nắng, nhưng cô nói tiếng Tây theo điệu các mẹ nên nó ra như thế.

Thằng Bò-No, tuy là Tây lai nhưng ăn ròn là cá rô nướng dầm nước mắm tỏi ớt nên nó cũng rất thạo văn phạm của má nó. Nó hiểu ngay nên phủi tay rồi chạy vào nhà.

Thằng bé lên sáu ấy thừa tự của cha rất nhiều về thể chất nên phần Tây nơi nó lẫn phần Việt rõ rệt. Mắt nó đục ngù, và màu tròng cùng một sắc với tóc hoe hoe vàng.

Nơi thằng bé, không có gì dễ thương cả: mày nó rậm ri và to bằng hơn cả mày một người Việt đứng tuổi, nhắc xa gần đến hàm râu rậm của cha nó. Trên tay trên ngực của nó, lông lá tuy còn măng, nhưng đủ sẫm uất để che lấp da non.

Em của nó, thằng Mộc, nhỏ hơn nó một tuổi rưỡi, trông khả ái hơn nhiều, vì thằng kia là con của một quân nhân ngoại quốc thô kệch, còn thằng này là con Việt, một người Việt dân thầy nghĩa là nho nhã hơn tay phiêu lưu kia nhiều.

Cô Mạc-Rít chạy theo con, mức nước rửa tay cho nó mặc dầu tay ấy không bẩn bao nhiêu, sánh với tay của thằng Mộc đang thả thuyền giấy dưới mương trước nhà và mặc dầu thằng Bò-No đã biết tự sẵn sóc lấy.

Lau tay con cho khô ráo, cô ôm nó vào lòng, hôn nó tro trất rồi nói:

- Măng bố cu em mê Bò-No<sup>2</sup>

Thằng Bò-No không biết tiếng Việt vì má nó không dạy và cấm nó chơi với trẻ Việt trong xóm, sợ nó lỡ biết tiếng mẹ thì hỏng cái thuần chất Tây của nó đi. Nhưng nó cũng không thạo tiếng Pháp. Nó chỉ sành cái ngôn ngữ ba rọi của má nó thôi.

- Bò-No bố cu em mê măng<sup>3</sup>

Thằng bé đáp lời âu yếm của Mạc-Rít như vậy và áp má vào má của má nó.

Một gánh xu-xoa hột lựu đi qua, nó ngó má nó rồi nói:

- Bò-No măng-rê xà<sup>4</sup>

Nó không nói: "Bò no muốn ăn cái này". Nó nói với pháp ngữ ra lệnh mà cả giọng lẫn cử chỉ của nó cũng đều đượm mùi mạng lệnh.

---

<sup>1</sup> *Eh bien, soleil alors !*

<sup>2</sup> *Má thương Bò-No lắm lắm*

<sup>3</sup> *Bò-No thương má lắm lắm*

<sup>4</sup> *Bò-No ăn cái này*

Đành rằng nó mất dạy nên mới ăn nói du côn thế kia, nhưng cũng vì nó thừa tự phong cách của một hạ sĩ quan ngoại quốc mà cả đời chỉ biết vâng lệnh và ra lệnh. Viên hạ sĩ quan ấy ngày xưa là một hạ sĩ quan lý tưởng của Pháp, nghĩa là râu ria, lông ngực, hơi **ba gai** một tí để không sợ những “vố đau” và nhút là để trị bao nhiêu là bọn ba gai khác, còn hách dịch với lính trơn thì y như một con chó sói đầu đàn.

Cô Mạc-Rít dứt quà cho con ăn chó không để nó làm lây, không phải cô sợ nó vụng về rồi làm bẩn áo đi, mà cô muốn phục dịch nó. Cô nghe nó là dân ông, còn cô là dân Con, dân Thăng. Mẹ vua lại không kính trọng vua à ?

Thằng Mộc rình mẹ và anh nãy giờ, thấy có ăn bỏ cả ghe thuyền chạy lại đó. Nó cũng đòi quà nhưng bây giờ má nó bỗng dưng mang bệnh điếc không nghe gì cả. Nó đứng đó mà ngóng mồm như chó chực xương.

Không, cô Mạc-Rít không thương đứa con nào hơn đứa con nào, về mặt tình cảm. Cô chỉ thương đàn ông, không thương đàn bà, cũng chẳng thương trẻ.

Thằng đờn ông râu ria lông ngực còn để nơi lòng cô kỷ niệm nào dịu dàng chẳng mà cô biến cái mền tiếc thằng ấy thành ra sự âu yếm hôn máu rơi của nó ? Không, nó là thằng thô lỗ, tối ngày say rượu và nhiều khi đã đánh đập cô.

Cha của thằng Mộc cũng chẳng hơn gì về tình nghĩa. Hắn chỉ được có cái là nho nhã hơn thôi. Điều đó cũng đáng kể. Nhưng hôn máu rơi của anh chồng Việt này lại không được hưởng một chút xíu nào dư hương của cảm tình tương đối của má nó đối với cha nó.

Cô Mạc-Rít đã phục dịch viên cai Tây ấy về mọi mặt: nấu bếp, làm bồi và làm “con gái”. Cô có con với nó. Chắc chính nó cũng không muốn nhìn thằng bé, nhưng nó cứ đổ cho bề trên của nó cấm kết hôn và nhìn con. Điều này quả có thật nhưng đâu không thật, cô Mạc-Rít cũng chẳng làm sao được vì thằng cai Ợt-lô ấy được bảo vệ bằng ba lớp chiến lũy: cái du côn của nó, pháp luật của dân nó và chiến lũy thật sự là đồn lính. Nếu nó thua đàn bà, nó rút vào đó thì cả đàn ông cũng không vào theo được.

Và nó còn trốn cô vì một khi có con, sự tiêu pha tăng lên, nó ngán tốn tiền. Cô ẵm con nhào đại vô đồn lính thì anh sáng-ti-nền xô cô ra.

Người xưa đã hát:

*“Chiều chiều quan lớn về tây,  
“Cô Ba ở lại lấy thầy thông ngôn.”*

Thầy thông ngôn nhà binh này, quên mình là người Việt nên đã dại dột yêu cô Mạc-Rít trong một thời gian.

Khi thằng Mộc ra đời, thầy thông ngôn cũng định dĩ đào vi thượng như chú Cai, nhưng lần này cô Mạc-Rít níu kéo được, và thầy ấy phải đền bù công khó nhọc mang nặng đẻ đau của cô bằng một số tiền to.

Như vậy, đáng lý gì cô Mạc-Rít thương thằng Mộc hơn mới phải, nếu cô lại thương bằng lý trí. Đàng này không ! Tiền của ba thằng Mộc đưa cho, cô dùng để lo cho thằng Bò-No.

Tây sao mà có phước quá ! Bộ ông cha nó tu đã chín kiếp rồi sao mà ! Nó ngủ với đàn bà ta cho vui rồi lỡ họ có thai, thì người nuôi con không phải là nó mà là những người đàn bà vô phước mắc nợ tiền kiếp đó, hoặc những anh đàn ông Việt đại dột nào khác, và về sau, cả dân tộc ta lại phải nuôi mấy đứa bé ấy nữa.

Nhưng đừng ngỡ cô Mạc-Rít ngu dại gì đâu. Cô đã tính toán kỹ và giữa hai đứa bé, thằng Bò-No và thằng Mộc, cô chọn quyết một đứa như là tay **tuyệt-phích** sành đã xem giò xem cẳng ngựa, biết con nào sẽ về nhút và có bao nhiêu tiền bạc trong túi, tuông ra mà lấy vé hết cho con đó.

Cô nhận thấy thằng Tây, cho dầu là Tây đầu đường xó chợ, thì lớn lên nó cũng làm được ông tào-cáo, ông cò, hay mặt lăm, cũng ông xếp phú-lít, dẫn đầu một toán canh-sát vài mươi người.

Như thế, ngày kia cô sẽ là má ông Cò, oai vệ biết bao nhiêu ! Sang vì con là vậy đó. Nhưng thằng Bò-No sẽ làm ông cò chưa đủ, nó phải thương cô, phải biết ơn cô, không thôi ông Cò tương lai ổng sẽ cho má ổng ra rìa còn gì.

Vì vậy mà cô phục dịch thằng Bò-No như chị vú em, đến sợ nó nữa. Nhưng mẹ vua lại không sợ vua à ? Có gì xấu hổ đâu.

Chỉ phiền có mỗi một điều là Tây đi. Họ đi hết, hay đứng ra, những kẻ có súng đi hết. Những kẻ tay không ở lại cũng chẳng có quyền hành như những kẻ tay không thời tiền chiến.

Phiền lắm, nhưng không đáng lo bao nhiêu, vì cô Mạc-Rít có nghe những me Tây khác, những kẻ khác sống bám vào Tây, quả quyết rằng Tây sẽ trở lại, và họ đi, chỉ là rút lui chiến lược đó thôi. Họ mà trở lại thì phải biết ! Và những người trung thành với họ, sẽ bảnh cho mà coi !

Cô Mạc-Rít không có thành tích trung thành với Tây. Nhưng cô đã nắm được một thằng Tây con trong tay thì lợi khí ấy cũng đáng kể lắm.

\*

\* \*

Thằng Mộc ngóng mồm nhìn những hột lựu đỏ mà chảy nước miếng. Anh nó nạt:

- A-lê đi mau lên !.

Đó là câu tiếng Việt độc nhút mà thằng Bò-No biết. Câu nói đó là câu nói của những ông Tây ngày xưa dùng để xua đuổi dân bản xứ, nên má nó thấy cần phải dạy nó.

Không hiểu vì rốt cuộc thương hại em hay vì từ sáng đến giờ ăn nhiều quá nên món xu-xoa hột lựu này đã tràn ứ cổ nó không rõ, thằng Bò-No hát muống hột lựu mà nó đang cầm trên tay kê gần miệng nó, rồi ngó thằng Mộc mà rằng:

- Voa-là, buộc toa ! <sup>5</sup>

Cô Ma-Rít mời ép ông con Tây, hay ông Tây con cũng thế, một hồi nữa, nhưng ông ta day mặt đi chỗ khác một cách khinh bỉ, nên cô đành bố thí cho thằng con Việt chút hột lựu còn sót lại dưới đáy ly.

Nếu thầy thông ngôn thấy cảnh này thầy sẽ tủi thân. Chính chị xu-xoa hột lựu cũng muốn ứa nước mắt. Nhưng cô Mạc-Rít thấy là phải như vậy. Thằng A-na-mít ăn com thừa canh cặn là phải.

Thằng Mộc loay hoay với ly xu-xoa thế nào mà cả ly lẫn muỗng lựu rơi xuống đất, hột lựu vừa đổ ra thì một con chó con chạy đến liếm sạch trơn. Nó còn đang tiếc hùi hùi thì bị một tát tai gần điếc con ráy :

- Đồ hủy của ! Má nó chưởi ! Bậy lớn cái thầy mà cầm ly xu-xoa không được ! Chạch ! Đồ khốn nạn, thấy mà phát ghét ! Chạch !

Mộc bị ba phát tát cả, nhưng nó không khóc. Nó kinh nghiệm rằng khóc cũng chẳng ai dỗ, nên không thèm khóc nữa từ lâu. Nó nường sự phát biểu ý kiến ấy lại cho anh Tây của nó.

- Ru-ông<sup>6</sup> !

Thằng Bò-No vừa nói thế, vừa vọt chạy ra khỏi lòng mẹ rồi nhảy lên chụp lấy em. Nó đè thằng Mộc xuống để hai đứa chơi trò cỡi ngựa, nhưng Tây thì làm kỹ mã khách còn Việt thì làm ngựa.

Thằng Tây sáu tuổi ấy to bằng một bé Việt tám tuổi. Sức nặng của nó đè bẹp dí em nó, nên thằng Mộc không nhúc nhích được.

Bò-No đưa tay ra sau đánh mạnh vào đít em mấy cái nhưng con ngựa vẫn nằm sấp yên trên đất ướt.

Cô Mạc-Rít cười ngất, cười bò lăn chiền một hơi rồi đi lại cúi xuống ẳm ông Tây con lên, hôn tro hột trát, thấy ông ấy bảnh lắm, chưa chi đã biết ăn trên ngồi trước người ta.

Chợt cô thấy thầy giáo Hồ, một giáo viên về hưu ở cạnh nhà cô, đang đọc báo ngoài sân.

- Bữa nay có vụ bắt ghen, hay vụ chém chồng nào hay không ông giáo, cô hỏi.

Ông giáo Hồ ngược lên, mỉm cười rồi lắc đầu không đáp.

- Hay có chuyện gì lạ hay không ?

Ông giáo nổi dóa vì bị quấy rầy, nói ra một tin rất chán để cho cô ta thôi hỏi.

- Có, Cao-ủy phủ Pháp đã đổi ra tòa Đại sứ Pháp.

---

<sup>5</sup> Đó, cho mày đó !

<sup>6</sup> Ta chơi nè

Mặc dầu không biết Cao-ủy phủ và tòa Đại sứ là cái quái gì, mắt cô Mạc-Rít cũng sáng rực lên vì cái tiếng “Pháp” trong câu nói của ông giáo. Từ lâu rồi, cô không nghe nói đến tiếng ấy nữa, nên hơi buồn.

Cô chồm tới hỏi rồi rít :

- Sao, Pháp làm sao ?

Ông giáo cười ha hả mà rằng :

- Pháp không có làm sao cả. Cao-ủy phủ của họ đổi ra tòa Đại sứ, thì tình trạng có khác thật đó, nhưng cô biết gì mà hỏi.

Cô Mạc-Rít không nghe mịch lòng, và càng tò mò thêm lên :

- Có khác làm sao đó ông ?

Ông giáo Hồ rất bực mình. Ông ngỡ đưa tin khô khan này cho cô ta cụt hứng rồi để cho ông yên, không ngờ cô ta cứ hỏi tới. Ông nhẫn nại giải thích:

- Nghĩa là cha chú, bác, ông nội, ông cố của thằng Bò-No không mong trở lại đây nữa rồi.

- Thiệt à ?

Cô me Tây đứng tần ngần giây lâu, sau câu hỏi không lời đáp ấy, rồi lại hỏi :

- Liệu nhà báo có nói láo hay không ông ?

Ông giáo lại cười ha hả:

- Nhà báo nói láo ăn tiền là về chuyện khác kia, chuyện này thì họ nói thật đó.

Thằng bé trên tay cô me Tây bỗng nhiên trở nên nặng quá. Cô thả rơi nó xuống đất hồi nào cô không hay.

Ông giáo Hồ là người rất giỏi, cái gì cũng biết, không nói sai bao giờ. Thành thử cô Mạc-Rít nghe quanh cô cái gì cũng sụp đổ cả, sau lời giải thích của ông ta.

Thằng Bò-No vừa khóc vừa đánh vào chân má nó:

- Mãng lét xê tom bê Bò-No ? Bò-No ba công tăng.<sup>7</sup>

Cô Mạc-Rít nhìn lại cái kho vàng mà cô định khai thác về sau để nhờ cái thân già. Cô thấy đó là một kho vàng giả hay nói cho đúng, đó là một kho vật liệu bỗng nhiên không còn công dụng và trở nên vô giá trị.

Tức mình, cô đá ông Tây con một cái vá quát:

- A lê, đi, mau lên !

---

<sup>7</sup> Mẹ để rơi Benoit, Benoit không bằng lòng !